

แผนงานประชาคมงดเหล้าจังหวัด ลดปัจจัยเสี่ยงเหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ การพนัน และยาเสพติด ปี 2555

1. หลักการและเหตุผล

จากความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม ได้ร่วมกันรณรงค์นำถึงผลกระทบจากปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีผลกระทบอย่างมากต่อสุขภาพของผู้ดื่ม ,เกิดปัญหาความรุนแรงจากการกระทำต่อเด็กและสตรีในครอบครัว ,ปัญหาอุบัติเหตุ ,อาชญากรรม ,โรคเอดส์ ,ยาเสพติด ,การเบี่ยงเบนพฤติกรรมของเด็กเยาวชน ,สูญเสียรายได้จนอาจนำไปสู่ความยากจน รวมถึงการติดสุราเรื้อรังทำให้เสื่อมสมรรถภาพด้านต่างๆ คาดประมาณว่าผลกระทบโดยรวมของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทย ก่อให้เกิดความสูญเสียในด้านต่างๆสูงถึง ปีละ 200,000 ล้านบาท ขณะที่ภาครัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีสุราเพียงปีละประมาณ 70,000 ล้านบาท นอกจากนี้ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่อสังคม ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงามของพระพุทธศาสนา ดังนั้น จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่นเดียวกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าที่เป็นสารเสพติดที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นและสังคมโดยรวม โดยขณะนี้ สังคมไทยมีต้นทุนที่สำคัญ ได้แก่

1. พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มีผลบังคับเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2551 ที่ผ่านมา และมีการรับดำเนินการต่อ เช่น มหาเถรสมาคม โดยสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ได้มีมติครั้งที่ 10/2551 มติที่ 222/2551 เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 21 เมษายน 2551 ได้ขอความร่วมมือให้ สำนักงานพระพุทธศาสนา ชี้แจงให้วัดทุกแห่งปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้วัดเป็นเขตห้ามซื้อห้ามดื่ม หากฝ่าฝืนจะมีโทษตามกฎหมาย
2. การมีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัดประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน และให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ จะมีบทบาทสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ เป็นอย่างมาก
3. นโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ โดยผ่านมาจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับรองเมื่อปี 2552 ได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินการไว้แล้ว ประกอบกับองค์การอนามัยโลกได้มี The Global Strategy to reduce harmful use of Alcohol เมื่อปี 2553 ทำให้ทั่วโลกมีภารกิจร่วมกันในการลดปัญหาแอลกอฮอล์ลง
4. การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 อีกทั้ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ทำให้เป็นนโยบายของภาครัฐที่จะช่วยกันรณรงค์

5. ภายหลังจากการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาแล้ว จะมีเทศกาลทอดกฐิน และงานบุญอื่นๆ จำนวนมาก ที่จะต้องรณรงค์เปลี่ยนค่านิยมงานบุญไม่ดื่มเหล้า รวมทั้ง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ การผลักดัน นโยบาย การแจ้งเบาะแสการทำผิดกฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนั้น ปัญหาปัจจัยเสี่ยงนอกจาก เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับ การพนัน และยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกัน ซึ่งทาง สำนัก 1 ของ สสส. มีแผนยุทธศาสตร์ที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ จึง เห็นว่า กลไกประชาคมจังหวัด เป็นกลไกทางสังคมที่มีทุนเดิมอยู่ มีภารกิจในเชิงการประสานความร่วมมือ เชื่อมพลังทางสังคมอยู่แล้ว จึงเสนอเพิ่มเติมประเด็นการพนัน และ ยาเสพติด ในปีนี้

โดยมีความคาดหวังในปัญหาการพนันและยาเสพติดว่าจะเป็นการเริ่มต้นในการค้นหาศักยภาพ พัฒนาต้นทุนการทำงาน และเชิญชวนให้แกนนำประชาคมมาร่วมงานโดยไม่ทำให้เกิดความขัดข้องใจ หรือไม่ สบายใจในเนื้อหาที่เพิ่มขึ้น

นอกจากนั้น บทบาทหน้าที่ของประชาคมในประเด็นการพนัน และยาเสพติด ควรจำกัดบทบาทในส่วน ที่ภาคประชาชนไม่เสี่ยง และเสริมหนุนความเข้มแข็งของภาคสังคมมากกว่าการบังคับใช้กฎหมาย ดังตาราง

ประเด็น	เฝ้าระวังการทำ ผิดและสนับสนุน ภาครัฐให้บังคับ ใช้กฎหมาย	เฝ้า ระวัง การตลาดของ ธุรกิจ	ผลักดันนโยบาย	รณรงค์ ทาง สังคม	ต้นแบบ และเจาะ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
เหล้า	☒	☒	☒	☒	ทุกกลุ่ม
บุหรี่	☒	☒	☒	☒	ทุกกลุ่ม
อุบัติเหตุ	☒	☒	☒	☒	ทุกกลุ่ม
การพนัน	☒	☒	☒	☒	เยาวชน/ชุมชน
ยาเสพติด	☒	☒	☒	☒	เยาวชน/ชุมชน

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องจึงมีการดำเนินการรณรงค์งานบุญประเพณีปลอดเหล้าควบคู่ไปกัน ด้วย ทั้งนี้ จากการดำเนินงานรณรงค์ในพื้นที่ และการบังคับใช้กฎหมายไปด้วย และการดำเนินงานเพื่อขอ ขเคลื่อนตามเนื้อหาดังกล่าว จำเป็นต้องมีกลไกภาคประชาสังคม ที่เป็นกลุ่มคนที่มีใจ อยากร่วมงานเพื่อสังคม โดยพื้นฐานแล้ว อาจเป็นประชาชน ราชการ NGO หรือนักธุรกิจก็ได้ ซึ่งจะมีส่วนสำคัญให้การดำเนินงาน ดังกล่าวบรรลุผล

2. ลำดับการก่อเกิดประชาคมงดเหล้าจังหวัด

ปี 2549 สคส. ได้ริเริ่มสนับสนุนประชาคมจังหวัด 20 แห่ง เพื่อทดลองขับเคลื่อนงานรณรงค์งดเหล้าในจังหวัด โดยใช้แนวคิดกลุ่มคนที่มีใจ รักในท้องถิ่น ต้องการแก้ไขปัญหา โดยเป็นกลไกภาคประชาสังคม ทำงานร่วมกับภาครัฐ และ ภาคประชาชน โดยเริ่มต้นทำการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งานทอดกฐิน งานสงกรานต์ เป็นต้น

ปี 2550 ขยายผลประชาคมจังหวัดให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ค้นหาคนที่มีความสนใจอยากทำงาน และสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ และ ร่วมสนับสนุนการออก พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยร่วมกันลงชื่อสนับสนุนกฎหมาย ตลอดจน ยังคงรณรงค์ด้านประเพณีเข้าพรรษา ทอดกฐิน งานสงกรานต์ งานลอยกระทง และ งานบุญประจำถิ่น งานแข่งเรือ งานบั้งไฟ เป็นต้น

ปี 2551 นอกจากยังทำงานรณรงค์สร้างค่านิยมใหม่ในงานบุญแล้ว พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกาศใช้ วันที่ 14 ก.พ. ทำให้การเคลื่อนไหวงานระดับจังหวัดมีความสำคัญยิ่งขึ้น เพราะมีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ประชาคมงดเหล้าจังหวัด จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา และการเฝ้าระวังกฎหมาย

สคส. ได้รับการสนับสนุนโครงการประชาคมเฝ้าระวังภัยแอลกอฮอล์ ปี 2551 (สัญญา 51-000479) ดำเนินการเพื่อสอดคล้องกับการประกาศใช้กฎหมาย และสนับสนุนประชาคมงดเหล้าจังหวัด 35 จังหวัด

ปี 2552 เกิดการจัดตั้งศูนย์ประสานงานภาค เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนไหวงานระดับจังหวัด 8 ภาค และการทำงานประชาคมจังหวัดมีความชัดเจนในบทบาทหน้าที่

สคส. ได้รับการสนับสนุนแผนงานประชาคมเฝ้าระวังภัยแอลกอฮอล์ (สัญญา 52-01567) ระยะ 2 ต่อเนื่อง โดยดำเนินงานในจังหวัดอื่นๆ อีก 25 จังหวัด

นอกจากนั้น สคส. ยังได้รับการสนับสนุนแผนงานประชาสังคมสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเด็นเหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ (สัญญา 52-00-0876) ซึ่งเป็นการต่อยอดงานรณรงค์จากเฉพาะเหล้า ไปยังบุหรี่ และอุบัติเหตุ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้การทำงานใหม่เพิ่มขึ้น โดยนำร่อง 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น สุรินทร์ สิงห์บุรี จันทบุรี ราชบุรี สุราษฎร์ธานี

ปี 2553 ดำเนินการต่อเนื่องจากปี 52

ในปี 2554 มีโครงการที่สนับสนุนประชาคมงดเหล้าจังหวัด 2 โครงการ รวม 76 จังหวัด ได้แก่

1. แผนงานรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญประเพณีปลอดเหล้า ปี 2554 จำนวน 52 จังหวัด
2. แผนงานจังหวัดขับเคลื่อนปัจจัยเสี่ยงเหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ ปี 2554 จำนวน 23 จังหวัด

(ดูผลการดำเนินงานโดยสรุปในภาคผนวก)

3. ผลที่เกิดขึ้นเมื่อมีประชาคมงดเหล้าจังหวัดต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2551 - 2554

- 1) ประชาคมงดเหล้าจังหวัดได้มีส่วนร่วมแจ้งการทำผิดกฎหมาย ได้แก่ ป้ายตู้ไฟ ป้ายบิลบอร์ด แบนเนอร์ ในทุกจังหวัด ทำให้ภาครัฐมีการออกไปตรวจเตือนการทำผิดกฎหมาย
- 2) การเฝ้าระวังการทำผิดกฎหมายในงานประเพณี เช่น งานกาชาด งานบุญเทศกาลประจำปี งานกีฬา งานดนตรี ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยน
- 3) การทำงานใกล้ชิดกับผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในฐานะท่านเป็นประธานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ทำให้ประเมินนโยบายของผู้ว่าฯ หรือรองผู้ว่าฯ แต่ละคนได้ และเมื่อมีการโยกย้าย สามารถส่งต่อการทำงานระหว่างจังหวัดกันได้
- 4) งานรณรงค์งดเหล้าในด้านประเพณีเทศกาลในจังหวัด มีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของสังคม และทำให้สร้างเครือข่ายได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างผลที่ได้ในปี 52-53 นำร่อง 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่, จังหวัดพิษณุโลก, จังหวัดราชบุรี, จังหวัดจันทบุรี, จังหวัดสิงห์บุรี, จังหวัดขอนแก่น, จังหวัดสุรินทร์, จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- 1) กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เกิดคณะทำงานเครือข่ายบูรณาการ ประเด็น เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ ซึ่งมีตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดได้แก่ เครือข่ายเหยื่อเมาแล้วขับ, สรรพสามิตจังหวัด, การแพทย์ฉุกเฉินโรงพยาบาลนครพิงค์, สนง.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, สาธารณสุขจังหวัด, เครือข่ายองค์กรงดเหล้าเชียงใหม่, ตำรวจภูธรเมืองเชียงใหม่, เทศบาลนครเชียงใหม่, โรงพยาบาลนครพิงค์, สำนักประชาสัมพันธ์จังหวัด, สนง.เขตพื้นที่การศึกษา, สื่อมวลชน ซึ่งทั้ง 8 จังหวัดที่การดำเนินงานมีการจัดตั้งให้เกิดขึ้นในทุกจังหวัด
- 2) เกิดตัวอย่างการรณรงค์ประเด็นร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละจังหวัด เช่น
  - 4.1) กิจกรรมรณรงค์สงกรานต์ปลอดภัย ในปี 2553 ซึ่งเป็นการรณรงค์ร่วมระหว่างประเด็นเหล้า และอุบัติเหตุ
  - 4.2) กิจกรรมรณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลกปี 2553 ซึ่งเป็นการนำประเด็นงดสูบบุหรี่มาขยายในเครือข่ายงดเหล้า
  - 4.3) กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าและบุหรี่ในงานกินข้าวห่อกระเหียงบ้านคา ซึ่งเป็นกรณีศึกษาการรณรงค์ร่วมของประเด็นเหล้า บุหรี่ ในงานประเพณีท้องถิ่น ของจังหวัดราชบุรี
  - 4.4) กิจกรรมรณรงค์งาน “งานแต่งงาน” ซึ่งเป็นกรณีศึกษาการรณรงค์ร่วมของประเด็นเหล้า บุหรี่ ในงานประเพณีที่เป็นวิถีชีวิต ของจังหวัดราชบุรี
  - 4.5) กิจกรรมเดินขึ้นดอยปลอดภัยจากเหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ ณ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกรณีศึกษาของการรณรงค์ร่วมทั้ง 3 ประเด็น

4.6) กิจกรรมรณรงค์รณรงค์ศึกษาการบังคับใช้กฎหมาย ประเด็นอุบัติเหตุจราจร เหล้า และ บุหรี่ ในงานกาชาด ของจังหวัดขอนแก่น และสุรินทร์

4.7) เกิดกรณีศึกษาในการออกตรวจร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการกระทำผิดต่อกฎหมาย ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และกฎหมายควบคุมยาสูบ(บุหรี่) ในจังหวัดจันทบุรี

3) เครือข่ายองค์กรงดเหล้าได้ร่วมในโครงการพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังเพื่อควบคุมยาสูบ โดย เครือข่ายภาคประชาชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานโครงการมุ่งสู่สิ่งแวดล้อมปลอดบุหรี่ 100% กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีการเก็บข้อมูลการปฏิบัติตาม พรบ.คุ้มครอง สุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 จำนวน 2,407 แห่ง มีการประชาสัมพันธ์กฎหมาย 1,464 แห่ง และ ติดสติ๊กเกอร์เครื่องหมายห้ามสูบบุหรี่ จำนวน 1,255 แห่งและมีการเก็บข้อมูลการ ปฏิบัติ ตาม พรบ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2535 การประชาสัมพันธ์กฎหมาย จำนวน 501 แห่ง และ มีการนำประเด็นกลับไปหารือกับคณะทำงานและการดำเนินการต่อไปจำนวน 211 แห่ง

ลักษณะกลไกการทำงาน และวิเคราะห์จังหวัดในปี 52-53

จังหวัด	กลไกการทำงาน	วิเคราะห์
เชียงใหม่	<p>ผปสง.เริ่มต้นจากใช้ทุนเดิม ไปร่วมมือกับประธาน สอจร. จังหวัด คือ นพ.ธีรวุฒิ โกมุทบุตร และได้ชี้แจงว่า เครือข่ายงดเหล้า ได้รับโจทย์จาก สสจ. ให้รับประเด็นบุหรี่ และอุบัติเหตุ มาร่วมด้วย จึงได้จัดประชุมโดยเชิญทาง สสจ. ซึ่งเป็นหน่วยหลักในการรณรงค์บุหรี่ การพบปะกันจึงเป็นการแชร์ข้อมูล กิจกรรมของตนเอง และประสานความร่วมมือในงานที่ตนเอง จัด เช่น เครือข่ายงดเหล้าจัดงานสงกรานต์ ก็ขอความร่วมมือ จากหน่วยอุบัติเหตุ และ สสจ. มาร่วม หรือ มีการรณรงค์เดินขึ้น ดอยสุเทพปลอดเหล้า ก็บวกประเด็นปลอดบุหรี่ อุบัติเหตุ (รวม ไปถึงขยะ)</p> <p>อย่างไรก็ตาม การประชุมแบบไม่เป็นทางการนี้ จำเป็นต้องมีนักอำนวยการประชุมที่ดี ที่ทำให้คนมาร่วมไม่อึดอัดแบบราชการ คือ ฟังและครีမ်ผม อย่างเดียว ซึ่งกลายเป็นว่า ผปสง. ต้องทำหน้าที่นี้ และถ้า ผปสง.ไม่ได้ไปร่วมประชุมก็จะ เกิดอาการ Dominate จากบางคน จนทำให้วงไม่เป็นทางการ เกือบล้ม จนต้องกลับมาฟื้นใหม่</p>	<p>ผปสง. เป็นตัวเชื่อมพลังของ หน่วยงาน โดยใช้กิจกรรมเป็น ฐานการทำงานจนเกิดการหนุน เสริมแบบไม่เป็นทางการ และ เจ้าภาพงานอุบัติเหตุ และ บุหรี่ ยังมีบทบาทน้อย (ไม่เหมือน ขอนแก่น) ทำให้เป็นโอกาสให้ ผปสง. เข้าไปหนุนเสริมทั้ง 3 ประเด็น (แต่เปลืองเวลา ผปสง. มาก)</p>
พิษณุโลก	<p>ผปสง. ได้ใช้การประสานงานโดยตรงกับหน่วยงาน สสจ.</p>	<p>พลังของ ผปสง.ยังอยู่ใน</p>

	<p>เพื่อสำรวจปัญหาการทำผิดกฎหมายบุหรี และประสานความร่วมมือเพื่อประชาสัมพันธ์กฎหมายควบคุมบุหรี ส่วนงานด้านอุบัติเหตุ มีการประสานกับ ปภ. ในความร่วมมือเรื่องงานสงกรานต์ นอกจากนั้น เป็นการลงพื้นที่ทำงานในระดับตำบล ซึ่งที่ผ่านมา</p> <p>มีพื้นที่ดำเนินการที่ตำบลท้อแท้</p>	<p>ระยะเริ่มต้น ในการหาช่องทางทำงาน มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานอยู่ แต่จุดร่วมยังเห็นภาพไม่ชัดเจน</p>
<p>ขอนแก่น</p>	<p>ผปสง. ได้ใช้งานดเหล้าเป็นตัวเดินเรื่องในการทำงานด้านบุหรี และอุบัติเหตุ โดยเรื่องอุบัติเหตุ เน้นไปที่งานกาชาดและงานใหม่ มีการประสานความร่วมมือระหว่างตำรวจ และ สสจ. ส่วนงานบุหรี มีการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในการประกาศเจตนารมณ์เมืองขอนแก่นปลอดบุหรี</p> <p>มีพื้นที่ขับเคลื่อนตำบลพระลับ และอำเภอน้ำพอง</p>	<p>มี สอจร. ประสานเรื่องอุบัติเหตุอยู่แล้ว จึงเล่นกันคนละพื้นที่ แต่หนุนเสริมกันในภาพรวม เช่น ผปสง.รับงานสงกรานต์ถนนข้าวเหนียว ทาง สอจร.ประสานเรื่องอุบัติเหตุในภาพรวม</p> <p>ส่วนเรื่องบุหรี มีพลังขับเคลื่อนหลายหน่วยงาน ทาง ผปสง. จึงเป็นส่วนหนึ่งในคณะที่ขับเคลื่อนเมืองปลอดบุหรี ดังนั้นบทบาทของเครือข่ายงดเหล้าในขอนแก่น จึงมีพื้นที่รณรงค์งดเหล้า และ อาจบวกประเด็นบุหรีอุบัติเหตุ ในงานของตนเอง</p>
<p>สุรินทร์</p>	<p>ต้นทุน ผปสง. เรื่องเหล้า และ ต้นทุนจังหวัดในการประสานพลังมีมาก ทำให้การทำงาน ผปสง. ไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะ ผปสง. เป็นผู้แทนของเครือข่ายงดเหล้าในคณะกรรมการยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งคณะกรรมการนี้มีการบูรณาการประเด็นทั้ง 3 เรื่องนี้อยู่แล้ว และเมื่อมีประเด็นเรื่องงานกาชาดปลอดเหล้า จึงเป็นเรื่องประสานความร่วมมือในจังหวัด และปัญหาเรื่องการทำผิดกฎหมายบุหรีก็เป็นข้อมูลที่เข้ามาในที่ประชุมนี้ได้ทันที</p> <p>ข้อคิด คือ เราควรมีการวัดผลความก้าวหน้าของการทำงาน ของจังหวัดสุรินทร์ โดยให้ ศวส. ช่วยดำเนินการ</p>	<p>เป็นจังหวัดต้นแบบให้เห็นการทำงานที่ประสานความร่วมมือรัฐ+ประชาชน มานานหลายปี มีต้นทุนมาจากโครงการอื่นๆ ที่ไม่ใช่โครงการนี้ โครงการนี้มาได้ประโยชน์เท่านั้น ดังนั้นหากจะให้เกิดภาพแบบนี้ ในจังหวัดอื่น ก็ต้องคิดถึงว่าโครงการนี้ในจังหวัดอื่นๆ จะสร้างต้นทุนเพื่ออนาคตอย่างไร มากกว่าจะคิดว่า โครงการนี้จะ</p>

		มี out put ชัดๆ อะไร
สิงห์บุรี	<p>ผปสง. ได้ประสานหน่วยงาน สสจ. ปภ. มาร่วมเป็น คณะทำงานบูรณาการประเด็น และได้แชร์กิจกรรมต่างๆ ในการทำงาน ทั้งนี้ เนื่องจาก ประธานประชาคมงดเหล้า เป็นที่ปรึกษา ในคณะกรรมการจังหวัด และที่ปรึกษาผู้ว่าฯ จึงทำให้ง่ายในการ ขอความร่วมมือ ประกอบกับ ผปสง.มีเจตนาที่จะประสานความร่วมมือ โดยมีพื้นที่ถนนปลอดภัยเป็นพื้นที่ทำงานซึ่งได้ประสานความร่วมมือกับ อบต. และ ปภ. ในการปรับแก้ไขจุดเสี่ยง มีพื้นที่ตำบลบางกระบือ ตำบลทับยา</p>	<p>ต้นทุนของ ผปสง. ในการประสานงานหน่วยงาน ทั้ง ปภ. และ สสจ. จึงเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้าไปทำงานร่วมในประเด็น อุบัติเหตุ และบุหรี</p>
จันทบุรี	<p>ผปสง. ประสานกับ สสจ.เรื่องควบคุมแอลกอฮอล์ เมื่อร่วมกับบุหรี สามารถทำงานร่วมกันได้ต่อเนื่อง ส่วนเรื่อง อุบัติเหตุ ได้ประสานผ่านคณะทำงานที่เป็นตำรวจ ร่วมกับ ปภ. ซึ่งเป็นทีมใน สอจร. มีการทำงานแบบไม่เป็นทางการจึงเกิดความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ มีการออกตรวจร่วมควบคุม แอลกอฮอล์และบุหรี ในร้านค้า หรือในงานเทศกาลต่างๆ ส่วน อุบัติเหตุ ได้ร่วมกันในงานในเชิงเป็นมวลชนให้กับงานของ ปภ. ในกิจกรรมต่างๆ</p> <p>ประกอบกับที่ปรึกษาคณะทำงาน (อ.ธีระ วงศ์เจริญ) มีบทบาทในระดับจังหวัดในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และพระมนัส ขนติธมโม กลุ่มสัจจะฯ มีบทบาทสูงอยู่แล้ว เป็นต้นทุนที่ดี มีพื้นที่ร่วมกันในตำบลคลองนารายณ์</p>	<p>จันทบุรี เป็นพื้นที่ที่เกิด คณะทำงานไม่เป็นทางการได้ชัดเจน เนื่องจาก ผปสง. ทำหน้าที่เป็นผู้หนุนเสริม และมีเครือข่ายเยาวชน ที่จะไปหนุนงานผู้ใหญ่ของ 2 หน่วยงาน ประกอบกับ คนทำงานมีจิตใจที่เอื้อต่อกัน .. หากพัฒนาต่อเนื่อง มีผลทางนโยบายในระยะยาว</p>
ราชบุรี	<p>ผปสง. ตั้งประเด็นเริ่มต้นว่าปัญหา 3 เรื่องมีใครเกี่ยวข้อง และจะร่วมมือกันอย่างไร และได้ประสานความร่วมมือในงาน รณรงค์วันงดสูบบุหรี่โลก งานรณรงค์งดเหล้า และเพิ่มประเด็น งดบุหรีในงานสืบสานวัฒนธรรมฯ และไปร่วมงานของ ปภ. ในการเฝ้าระวังอุบัติเหตุปีใหม่ สงกรานต์</p> <p>มีพื้นที่ชุมชนในอำเภอสวนผึ้ง ดำเนินการรณรงค์ทั้ง 3 ประเด็น</p>	<p>บทเรียนราชบุรียังอยู่ในระดับการประสานกิจกรรม ยังไม่สามารถก่อรูปคณะทำงานแบบไม่เป็นทางการได้ชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นตัวแทนจังหวัดที่เห็นว่า แม้งานเรื่องควบคุมเหล้าจะมีพลัง ซึ่งก็เป็นการทำงานที่ต้อออกแรงกับ สสจ.อย่างมาก จนเกิดเรื่องฟ้องร้องโดยทีมสำนักงานควบคุมฯ ส่วนกลาง ลงพื้นที่ไปฟ้องร้องเอง</p>

		แต่เมื่อจะข้ามไปสู่ประเด็นบุหรื อุบัติเหตุ และต้องเล่นบทประสานงาน อาจจะไม่ใช่บทหนัก แต่ถ้าเล่นบทกตสันอาจจะหนักกว่า
สุราษฎร์ธานี	<p>การรับทุนของจังหวัดมีคนรับทุน 2 ส่วน คือ คณะทำงานที่เป็น สสจ. ทำเรื่องเหล้าบุหรื กับ ผู้แทนประชาคม โดยหวังว่าจะทำให้เกิดการประสานงานกัน แต่เมื่อดำเนินงานไป พบว่า ต่างฝ่ายแยกกิจกรรมกันทำ โดยประชาคม มีพื้นที่ของตนเองในการทำงานรณรงค์ แต่ก็ไปประสานกับหน่วยงานอื่นๆ ในจังหวัด หรือประสานกับผู้ว่าฯ โดยตรงในวาระเมืองคนดี (ประชาคมเป็นกรรมการอยู่ในคณะนี้) ทำให้เกิดแต่กิจกรรมที่เฝ้าระวัง หรือส่งเสริมประเด็น แต่ไม่เห็นภาพการทำงานร่วมกัน</p> <p>มีพื้นที่ทำงานในระดับชุมชน 120 แห่ง ทำงานร่วมกับสภาองค์กรชุมชนและ สสจ. เรื่องชุมชนลด ละ เลิกอบายมุข</p>	<p>เป็นกรณีศึกษาให้เห็นภาพการทำงานต่างคนต่างทำ ซึ่งสะท้อนภาพว่าหากเลือกคนประสานงานที่มีประสบการณ์มาก ก็มักจะมีย่อยแผลกับผู้คนต่างๆ ในจังหวัด แม้จะจัดการผูกเงื่อนให้ต้องทำงานร่วมกันแต่ความจริงก็สะท้อนออกมาในการทำงาน (ในปี 2554 ได้เปลี่ยนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปเป็นการรณรงค์ลดเหล้า ไม่เน้นบุหรื อุบัติเหตุ และไปจัดขบวนการใหม่)</p>

ผลที่ได้ในปี 54

ประเด็น	ผลที่ได้
1.การผลักดันนโยบายระดับจังหวัดในเชิงบูรณาการ	<p>การดำเนินงาน สามารถผลักดันนโยบายระดับจังหวัด จำนวน 6 จังหวัด จาก 24 จังหวัด ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) จังหวัดศรีสะเกษงานบุญปลอดเหล้าเทิดพระเกียรติ 84 พรรษามหาราช 2) พิษณุโลกเมืองสุขภาพดีปลอดบุหรืและสุรา 3) ปี 2555 อุบลราชธานี เลิกบุหรื เลิกเหล้า 4) สุรินทร์เมืองน่าอยู่ 5) นโยบายสาธารณะจังหวัดตราดเรื่องการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 6) ขับเคลื่อนจังหวัดขอนแก่นสู่สังคมปลอดเหล้าปลอดบุหรื อยู่ดีมีสุข <p>นอกจากนั้น ยังมีนโยบายอื่นๆ ได้แก่ การสนับสนุนนโยบายงานกาชาดปลอดเหล้า ตราด นครนายก</p>

	<p>การสนับสนุนนโยบายงานทอดกฐิน งานศพ และงานบุญปลอดเหล้า เป็นต้น</p> <p>ปัญหาอุปสรรคในการทำงานด้านนโยบายในจังหวัด สัมพันธ์กับการโยกย้ายของผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ไม่สานต่อนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดคนเก่า ซึ่งประชาคมงดเหล้าแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาภาคประชาสังคมให้เข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกในการถ่วงดุลอำนาจ</p> <p>ทิศทางการทำงานในอนาคตด้านนโยบายระดับจังหวัด ภายใต้แนวคิดการเป็น “น้ำมันหล่อลื่น” ของ สสส. ประชาคมจะต้องใช้นโยบายของจังหวัดเป็นฐานในการเชื่อมการทำงานรวมถึงการผลักดันนโยบายระดับประเทศ</p>
<p>2. การพัฒนาเครือข่ายระดับจังหวัดของภาคประชาสังคม</p>	<p>โครงการจังหวัดขับเคลื่อนปัจจัยเสี่ยงฯ ในวงเงิน งบงานที่ 1 มีการพัฒนาจากเครือข่าย เยาวชน เครือข่ายโรงเรียน และ เครือข่ายครู โดยเป็นการพัฒนาเชิงบูรณาการในประเด็น เหล้า และ บุหรี่</p> <p>มีการพัฒนาประชาคมงดเหล้าระดับจังหวัด เป็นพื้นฐานในการทำงานทั้งถ่วงดุลและสนับสนุนการทำงานของภาครัฐหรือภาคนโยบาย อีกทั้งประชาคมจังหวัดเป็นเหมือนกลไกกลางในการประสานงานแต่ละเรื่องของจังหวัด มีการสนับสนุนเครือข่ายพระสงฆ์ที่เป็นเครือข่ายแนวราบ (ไม่ใช่คณะสงฆ์ในกลไกการปกครองคณะสงฆ์) เพื่อให้มีบทบาทในการทำงานในเชิงรุกในการผลักดันนโยบายสาธารณะ มีการพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของกฎหมายเหล้าและบุหรี่ในเชิงบูรณาการ</p> <p>ทิศทางการพัฒนาเครือข่าย เป็นเรื่องของการพัฒนาศักยภาพ โดยการเสริมความรู้ทั้งความรู้ที่เป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนา ทั้งความรู้เฉพาะในประเด็นที่ทำงาน</p>
<p>3. การรณรงค์ควบคุมปัจจัยเสี่ยงฯ ในระดับจังหวัดของภาคประชาสังคม</p>	<p>โครงการจังหวัดขับเคลื่อนปัจจัยเสี่ยงฯ ในวงเงิน งบงานที่ 1 มีการรณรงค์จำนวน 56 กิจกรรม การรณรงค์ของเครือข่ายได้ยึดเทศกาลประเพณีในท้องถิ่นเป็นช่วงเวลาและจังหวะในการทำงาน .การทำงานรณรงค์มีการบูรณาการทั้งประเด็นของงานงดเหล้าทุกประเด็นเท่าที่เป็นไปได้ ทั้งการรณรงค์ลักษณะเพิ่มประเด็น โดยประเด็นงดบุหรี่มีการบูรณาการเรื่อง “งดเหล้า งดบุหรี่” ในประเด็นอุบัติเหตุ ช่วงเวลาที่มีปัญหาเรื่องอุบัติเหตุชัดเจนคือ เทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์ ซึ่งเครือข่ายก็เข้าไปร่วมรณรงค์ที่เน้นเรื่องอุบัติเหตุเป็นพิเศษในเทศกาลนี้ ส่วนการรณรงค์ที่เน้นเรื่องบุหรี่ใช้โอกาสวันงดสูบบุหรี่โลกในการรณรงค์</p> <p>ปัญหาอุปสรรคในการทำงานรณรงค์คือ การรณรงค์ที่ดำเนินการเกือบทั้งปี บวกกับการไปร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำให้มีเวลาน้อยในการสรุปทบทวน เพื่อพัฒนางานต่อซึ่งต้องมีการเสริมงานเรื่องนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต ทิศทางการรณรงค์จะต้องการบูรณาการใน</p>

	<p>เชิงการจัดการ รวมถึงการหาพันธมิตรในการจัดงาน หรือเป็นผู้สนับสนุนสื่อในการรณรงค์มากขึ้น</p>
<p>4. การเฝ้าระวัง ร้องเรียน และร่วมบังคับใช้กฎหมาย ควบคุมปัจจัยเสี่ยงฯ ในระดับจังหวัดของภาคประชาสังคม</p>	<p>การเฝ้าระวังแบ่งเป็นการเฝ้าระวังในวิถีชีวิต และการเฝ้าระวังโดยมีภารกิจเฉพาะดังที่กล่าวไปแล้วในเรื่องการพัฒนาเครือข่ายว่า มีการพัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังเป็นพิเศษ</p> <p>ในเชิงปริมาณมีจังหวัดในโครงการจำนวน 24 จังหวัดที่ทำงานการเฝ้าระวังในพื้นที่เป้าหมายจังหวัดละ 200 แห่ง รวมเป็น 4,800 แห่ง แต่ผลการเฝ้าระวังยังไม่เสร็จสิ้นจึงยังไม่มีผลการเก็บข้อมูล อีกทั้งในการเฝ้าระวังยังบูรณาการกับการรณรงค์ด้วย จึงทำให้มีการเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายในงานต่างๆ จำนวน 56 งาน การทำงานนอกจากจะมีการเฝ้าระวังแล้วเมื่อพบการกระทำผิดก็จะมีการร้องเรียนหรือประสานกับเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด และส่วนใหญ่เมื่อมีการออกตรวจเดือน และตรวจจับ เครือข่ายก็จะออกไปร่วมเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่ด้วย</p> <p>ผลกระทบจากการเฝ้าระวัง ซึ่งมีการทำงานประสานอย่างใกล้ชิดกับ สำนักงานควบคุมและป้องกันโรคในแต่ละเขต ถือเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์การทำงาน และการกระตุ้นการทำงานได้เป็นอย่างดี</p> <p>ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเฝ้าระวัง ร้องเรียน และร่วมบังคับใช้กฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับจังหวัดของภาคประชาสังคมในบางจังหวัด มีปัญหาในส่วนของ การเข้าถึงข้อมูล การเฝ้าระวังทำได้ผ่านวิธีการสังเกต และสอบถามเบื้องต้นเท่านั้น นอกจากนี้การเฝ้าระวังที่ไม่มีการปกปิดแหล่งข้อมูลที่เพียงพอ ก็ทำให้ในหลายจังหวัดได้รับผลกระทบจากการข่มขู่คุกคามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>5.การพัฒนาต้นแบบ ในการใช้กฎหมาย ควบคุมกับมาตรการอื่น ๆ ในการควบคุมปัจจัยเสี่ยง เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ</p>	<p>การพัฒนากิจกรรมต้นแบบ มีกรณีศึกษาลดเหล้า ลดอุบัติเหตุบนถนนหมายเลข 24 ถือเป็นกรณีศึกษากิจกรรมเพื่อหาความรู้ในเชิงบูรณาการระหว่างเหล่ากับอุบัติเหตุ</p> <p>ในเชิงปริมาณ กรณีถนน 24 มีการทำงานกับหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 13 แห่ง ผลกระทบของกรณีศึกษานี้ ยังมีแนวคิดในการขยายผลสู่ ตำบลทั้งหมดในจังหวัดสุรินทร์และมีการขยายผลสู่การทำงานในอีก 4 จังหวัดที่เกี่ยวข้องกับถนนหมายเลข 24 คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ, จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเกี่ยวข้องกับ ไม่น้อยกว่า 10 อำเภอ และ ไม่น้อยกว่า 50 ตำบล มีการพัฒนาอำเภอต้นแบบ ถือเป็นเป้าหมายที่น่าสนใจของการทำงานในอนาคต มีการพัฒนาตำบลต้นแบบ เป็นฐานทำงานที่มีอยู่เดิมโดยตำบลต้นแบบเป็นฐานความรู้ในการผลักดันนโยบายในเรื่องต่างๆ เช่น การพัฒนาตำบลต้นแบบงานบุญประเพณีปลอดเหล้า มีผลต่อการผลักดันนโยบายงานศพและงานบุญปลอดเหล้าของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น มีการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่นับวัน จะเป็นสังคมแบบปัจเจกชน ชุมชนมี</p>

	<p>อิทธิพลของผู้คนน้อยลง มีการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบ ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีผลต่อการผลักดันนโยบายระดับชาติในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มวัยรุ่น</p> <p>ปัญหาในการทำงานต้นแบบคือ การทำงานเรื่องอื่นทั้ง การผลักดันนโยบาย การพัฒนาเครือข่าย การรณรงค์ การเฝ้าระวัง ใช้ศักยภาพของต้นแบบน้อยเกินไป ซึ่งต้องปรับปรุงในอนาคต</p> <p>ทิศทางการทำงานนอกจากการใช้ศักยภาพของต้นแบบให้มากขึ้นแล้ว ต้องมีการถอดบทเรียน ของต้นแบบออกมาเป็นเอกสาร เพื่อเผยแพร่ รวมถึงการประสานกับหน่วยงานทางวิชาการเพื่อต่อยอดการศึกษาความรู้อย่างเป็นระบบและเป็นวิชาการต่อไป</p>
--	--

บทเรียนการขับเคลื่อนประชาคมงดเหล้า เพื่อดำเนินการประเด็น บุหรี่ และ อุบัติเหตุ และขยายต่อไปยังประเด็นการพนัน และยาเสพติด ให้ได้ผล

การดำเนินงานเริ่มต้น 8 จังหวัด แล้วขยายผลไป 24 จังหวัด ของแผนงานอุบัติเหตุจราจร แอลกอฮอล์ และบุหรี่ มีบทเรียนเพื่อการขยายผลใน 6 ประเด็น คือ

1. การเริ่มต้นดำเนินการ (ขาขึ้น)
2. การผลักดันนโยบายสาธารณะระดับจังหวัด
3. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์
4. การออกตรวจเตือน และเฝ้าระวัง
5. การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ
6. การรักษาความสัมพันธ์ต่อยอดงานให้ต่อเนื่อง (ขาลง)

1) การเริ่มต้นดำเนินการ (ขาขึ้น)

ก่อนเริ่มต้นมีเงื่อนไขการดำเนินงาน 2 ข้อ

- ก. ประชาคมจังหวัดต้องเข้าใจในภารกิจ หรือ บทบาทหน้าที่ ที่จะทำบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาครัฐ ที่ดูแลเรื่อง แอลกอฮอล์ บุหรี่ และ อุบัติเหตุ ไม่ใช่ไปปรับเหมาะทำแทน
- ข. โครงการนี้มีเจตนาที่จะขยายผลการดำเนินงานของประชาคมงดเหล้า จากเดิมเคยส่งเสริมงานเรื่อง แอลกอฮอล์ มาสู่งานด้านอุบัติเหตุ และบุหรี่ ดังนั้น จะมีการทำงานทั้ง 3 ประเด็นใน 3 รูปแบบ โดยรูปแบบที่ 1-2 ไม่ใช่แนวทางตามโครงการนี้ คือ
  - 1) จับประเด็นทั้ง 3 มารวมกันให้ดำเนินการไปพร้อมกัน
  - 2) แยกประเด็นทั้ง 3 ออกจากกัน และ แยกกันทำ

- 3) แนวทางที่เสนอ คือ บางครั้งในสถานการณ์หนึ่งอาจรวมประเด็นกัน แต่ก็อาจเป็นรวมกันเพียง 2 ประเด็นก็ได้ เช่น สงกรานต์ปลอดเหล้า ลดอุบัติเหตุ ลอยกระทงปลอดเหล้าและบุหรี เป็นต้น และในบางกรณีก็อาจแยกกันทำโดดๆ ไม่เกี่ยวกัน ทั้งนี้ เฉพาะพื้นที่ต้นแบบขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้าน ตำบล จะต้องเป็นพื้นที่ดำเนินการไปพร้อมกันทั้ง 3 ประเด็น

การเริ่มต้นขึ้นกลไกประสานงานภาคประชาสังคม ควรมีขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 การทำความเข้าใจภาพรวมของประเด็นบุหรี และ อุบัติเหตุ ให้แก่ ผู้แทนประชาคมงดเหล้า โดยใช้ เวลา 3 วัน ได้แก่

ประเด็นบุหรี

- พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535
- พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ.2535
- ประกาศเพิ่มเติมตามกฎหมาย
- การรณรงค์ทางสังคม เช่น บุหรีมือสอง / บ้านปลอดบุหรี
- องค์กรที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ ทั้งส่วนกลาง และจังหวัด
- สถานการณ์ภาพรวม ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย

ประเด็นอุบัติเหตุ

- กฎหมายที่เกี่ยวข้องการจราจร
- ทศวรรษความปลอดภัย ที่มาและความสำคัญ
- การรณรงค์ในช่วงเทศกาลสำคัญ สงกรานต์ และ ปีใหม่
- องค์กรที่เกี่ยวข้อง บทบาทหน้าที่ ทั้งส่วนกลาง และจังหวัด
- สถานการณ์ภาพรวม ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย

- 1.2 การทำแผนที่เครือข่าย (Social mapping)

การพยายามทำความเข้าใจว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งจะทำให้เข้าใจได้ว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการทำงานของเรา ซึ่งทำให้ง่ายที่จะเชิญชวนให้เครือข่ายต่างเข้ามา ร่วมงาน เช่น โรงพยาบาล หน่วยกู้ภัย สาธารณสุขจังหวัด กรมทางหลวง ขนส่งทางบก ปภ. เป็นต้น การทำแผนที่เครือข่ายจะทำให้รู้จักหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความเชื่อมโยงไปที่ใดบ้าง มีโครงการทำอะไรบ้าง ซึ่งจะทำให้เข้าใจว่ามีโครงการใดเกี่ยวข้องกับประเด็นที่เราทำ (ดูภาคผนวก Mapping ตัวอย่างแผนการเชื่อมภาคี ในจังหวัดเชียงใหม่)

- 1.3 การประสานงานทั้งแนวราบและแนวตั้ง

เมื่อเข้าใจบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวแล้ว จึงทำการติดต่อโดยตรงอย่างไม่

เป็นทางการก่อน อาจเป็นการโทรศัพท์ติดต่อโดยตรงเพื่อพูดคุยหรือนัดรับประทานอาหาร จากนั้นจึงติดต่อแบบเป็นทางการ มีข้อสังเกตว่า การทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เป็นทางการโดยเฉพาะราชการนั้น หากไม่มีการทำหนังสืออย่างเป็นทางการ คนปฏิบัติงานก็ไม่สามารถทำงานได้เพราะต้องได้รับอนุมัติจากหน่วยงานก่อน ดังนั้น การทำหนังสือแจ้งผู้บังคับบัญชาจึงมีความจำเป็น การประสานงานในระดับที่สองจึงมีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น แต่สำหรับกรณีที่ทำแผนที่เครือข่ายและพอที่จะทำให้รู้จักตัวหน่วยงานแล้ว แต่ไม่รู้จะประสานไปที่ตัวบุคคลใด เราจะประสานไปที่หัวหน้าฝ่ายเพื่อสอบถามข้อมูลได้โดยตรง

กล่าวโดยสรุป คือ การประสานงานนั้นสามารถทำได้สองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการสร้างความสัมพันธ์แนวราบซึ่งเป็นการสัมพันธ์ที่มักไม่เป็นทางการ ส่วนลักษณะที่สองเป็นการสัมพันธ์แบบแนวตั้ง คือ เกิดขึ้นจากอำนาจสั่งการเป็นลำดับชั้น มีลักษณะเป็นทางการแบบผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การทำงานทั้งสองลักษณะก็มีความจำเป็นซึ่งผู้ประสานงานต้องพิจารณาบริบทในแต่ละพื้นที่ แต่โดยทั่วไปแล้วควรสร้างความสัมพันธ์ในแนวราบก่อนที่จะสร้างกลไกในแนวตั้ง แต่สุดท้ายก็ต้องทำให้เกิดขึ้นทั้งสองส่วน โดยใช้ความสัมพันธ์แนวราบในลักษณะของความเป็นเพื่อนเป็นฐานในการประสานงาน

ผลของการทำแผนที่เครือข่ายและการประสานงานลักษณะนี้จะทำให้ได้ข้อมูลแบบ Snowball กล่าวคือ เมื่อหน่วยงานหนึ่งหรือบุคคลหนึ่งบอกข้อมูลให้แก่เราแล้ว จากนั้นก็จะเสนอหน่วยงานอื่นหรือบุคคลอื่นที่มีประเด็นการทำงานสอดคล้องกับเรา ซึ่งจะทำให้เราสามารถที่จะเชื่อมต่อไปยังอีกหน่วยงานหนึ่งหรืออีกบุคคลหนึ่ง เป็นลักษณะเช่นนี้ต่อไปเรื่อยๆ ซึ่งจะทำให้เรามองเห็นตัวละครหรือเครือข่ายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ขึ้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการหาภาคี โดยเน้นที่การทำความรู้จัก การสร้างความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องด้วยประเด็นการทำงานเดียวกัน

1.3 การเรียนรู้หน่วยงานภาคีที่สำคัญ

การทำงานเพื่อพัฒนากระบวนการประสานงานการบังคับใช้กฎหมายด้านอุบัติเหตุ แอลกอฮอล์ และ บุหรี่ การเรียนรู้หน่วยงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนทั้ง 3 ประเด็นมีความจำเป็น

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เป็นหน่วยงานที่ทำงานโดยตรงในการควบคุมแอลกอฮอล์ บุหรี่ และ เกี่ยวข้องกับงานด้านอุบัติเหตุบางส่วน จึงกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทั้ง 3 เรื่อง อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ของสสจ. มักจะมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายตัวบุคคล จึงไม่ควรยึดติดกับตัวบุคคลมากนัก และคนที่รับผิดชอบในแต่ละประเด็นก็กระจายอยู่หลายฝ่าย และทำงานในหลายเรื่อง เราไม่มีสิทธิบังคับให้เขามาทำงานร่วมกับเราอย่างเต็มที่ได้นั้น ผู้ประสานงานจึงต้องมีความชัดเจนในแนวทางการทำงาน โดยเฉพาะเมื่อมีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายและรับคนใหม่เข้ามา ผู้ประสานงานจะต้องรีบเข้าไปหา เพราะโดยทั่วไปแล้ว สสจ.จะไม่ค่อยอยากทำในประเด็นเหล่านี้ การแสดงท่าทีของผู้ประสานงานที่จะช่วยเหลือเขาจึงเป็นสิ่งที่ดี แต่ทั้งนี้ก็ต้องเข้าใจนิสัยในแต่ละบุคคลเป็นสำคัญด้วย

หน่วยงานด้านอุบัติเหตุ มีหน่วยงานที่ทำเป็นหลัก ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ศูนย์นเรนทร ตำรวจ และ อปท. โดยในแต่ละพื้นที่มีจุดเน้นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ในระดับปฏิบัติการให้พิจารณาว่าใครเป็นผู้กระตือรือร้น ซึ่งอาจดูจากงานของ สอจร.

คณะกรรมการระดับจังหวัด ได้แก่

คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดมัลลอคอยด์ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มี สสจ. เป็นเลขานุการ และ มีคณะอนุกรรมการย่อย

ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน (ศปถ.จังหวัด) มีผู้ว่าราชการจังหวัด และ ผู้กำกับ การตำรวจภูธร โดยมี ปภ. เป็นฝ่ายเลขานุการ

กลไกคณะกรรมการทั้ง 2 ส่วนนี้ ประชาคมงดเหล้า จะต้องเข้าไปสร้างความสัมพันธ์ และมีชื่อเป็น คณะกรรมการฯ หรือ อนุกรรมการ ด้วย

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างจังหวัดเชียงราย มีการตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดมัลลอคอยด์และ ยาสูบ โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ ซึ่งทำให้การทำงานด้านควบคุมยาสูบหรือบุหรี่ มีกลไกในการทำงานเชิงนโยบายระดับจังหวัดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจังหวัดที่จะทำการขยายผลควรผลักดันให้เกิดขึ้น

1.4 การจัดประชุมทำความเข้าใจ (อย่างเป็นทางการ)

โดยการเลือกจากการประสานแบบ snow ball เป็นการเริ่มต้นประสานความร่วมมือและชี้แจง วัตถุประสงค์ เพื่อนำไปสู่การทำให้เกิดกลไกการทำงานระดับจังหวัดที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กิจกรรมต่างๆ ของเครือข่ายงดเหล้า เป็นการเปิดประเด็น แล้วเชื่อมต่อกับประเด็นบุหรี่ และอุบัติเหตุ ซึ่ง จะได้รับการตอบรับด้วยดี เพราะทุกคนอยากเห็นการทำงานร่วมกันอยู่แล้ว

ผลการประชุม ได้แก่

- 1) ทำให้ทุกคนรู้ว่า ใครทำอะไร ที่ไหน
- 2) จะร่วมมือในกิจกรรมแต่ละฝ่ายอย่างไร เช่น งานของ ปภ. ที่ต้องใช้คน ทางเครือข่ายงดเหล้า ส่งคนไปร่วม และจัดบุญรณรงค์ หรือ เครือข่ายงดเหล้า รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ทาง ปภ. / สสจ. มีอะไรมาร่วมบ้าง หรือ สสจ. จัดงานวันงดสูบบุหรี่โลก ทาง เครือข่าย งดเหล้า ไปร่วมงาน
- 3) เมื่อมีเวลา และความสัมพันธ์แน่นแฟ้นแล้ว สามารถวางกิจกรรมร่วม เช่น งานเดินขึ้นดอยสุ เทพ จ. เชียงใหม่ เป็นงานใหม่ที่ออกแบบร่วมกัน หรือ การแก้ไขถนนจุดเสี่ยง ของ จ. สิงห์บุรี ที่ทุกฝ่ายลงขันร่วมกัน

1.5 การวางบทบาทหน้าที่ของประชาคมงดเหล้าจังหวัด

- บทบาทคือ การประสานพลังหน่วยงานหลักในจังหวัด
- ผปสง.จังหวัด ควรมีหลายคน และสามารถทดแทนกันได้ เพื่อให้เห็นความหลากหลาย ถ้ามีตัวอื่นเพียง 1 คน จะไม่สำเร็จ
- การสร้างพื้นที่ไม่เป็นทางการ เช่น อาสาฯ เชิญชวนในการเชิญ ปก. / สสจ. มากินข้าวกลางวัน โดยเชิญในนามภาคประชาสังคม
- บทบาทในการใช้ข้อมูล คือ การที่ประชาคมงดเหล้ามีการนำข้อมูลที่มี มาประเมินสถานการณ์ และชี้้นำในการประชุม

2) การสนับสนุนนโยบายสาธารณะระดับจังหวัด

การผลักดันนโยบายสาธารณะ ถือเป็นรูปธรรมอย่างหนึ่งในกระบวนการทำงานขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายด้านอุบัติเหตุ แอลกอฮอล์ และบุหรี่ ในระดับจังหวัด ซึ่งการดำเนินงานของแผนงานประชาสังคม สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเด็นอุบัติเหตุจราจร แอลกอฮอล์ และบุหรี่ ของแต่ละจังหวัดมีวิธีการต่างๆ ดังนี้

2.1 การจัดทำให้เป็นที่รับทราบอย่างเป็นทางการ เช่น การรับมอบบันทึกข้อตกลงการเฝ้าระวังบังคับใช้กฎหมายควบคุม เหล้า บุหรี่ และอุบัติเหตุ โดยมีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมรับรู้

2.2 การจัดทำป้ายเพื่อประกาศเจตนารมณ์ของนโยบายระดับจังหวัด ซึ่งกลายเป็นเจตนารมณ์ที่เป็นหลักฐานต่อสาธารณชนด้วยการรวมพลังจากภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนให้จังหวัดเป็นสังคมปลอดเหล้าปลอดบุหรี่

2.3 เครือข่ายองค์กรงดเหล้าเข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ร่วมประกาศนโยบายสาธารณะ ในโอกาสสำคัญอันเป็นการทำงานเชิงสัญลักษณ์ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันงดสูบบุหรี่โลก วันเข้าพรรษา วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น พร้อมเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อรับมอบนโยบาย และเน้นย้ำให้หน่วยงาน สถานประกอบการต่างๆปฏิบัติตามกฎหมาย

2.4 การทำข้อตกลงร่วมกับพื้นที่ (MOU) โดยสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.5 การยกมติคณะรัฐมนตรีขึ้นมาสนับสนุนการประกาศนโยบาย เพื่อให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

นอกจากนี้ การผลักดันนโยบายสาธารณะยังทำงานภายใต้การสนับสนุนของการสำรวจเก็บข้อมูลที่ทำให้ได้เข้าใจสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวนผู้สูบบุหรี่ และอัตราการเกิดอุบัติเหตุภายในจังหวัด ข้อมูลกลุ่มคน เครือข่าย และชุมชนที่ขับเคลื่อนรณรงค์ใน 3 ประเด็นอย่างเข้มข้นภายในจังหวัด โดยทำการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลสนับสนุน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัย ตลอดจนองค์ความรู้ใหม่

3) การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์

การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่ได้มีการขับเคลื่อนหลักใน แผนงานประชาสังคมสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเด็นอุบัติเหตุจราจร แอลกอฮอล์ และบุหรี่ โดยมีลักษณะการรณรงค์ผ่านงานเทศกาลหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันงดสูบบุหรี่โลก งานวันเยาวชนแห่งชาติ วันป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ งานวันเด็ก งานวันวาเลนไทน์ วันคาร์ฟรีเดย์ เทศกาล งานบุญประเพณี โดยมีเป้าหมายหลักคือ ให้ผู้คนรู้จักพิษภัยและโทษของเหล้า บุหรี่ รวมทั้งการให้คำแนะนำคำปรึกษาแก่ผู้ที่ต้องการลด ละ เลิก

สื่อที่ใช้ในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เป็นสื่อทุกแขนง ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว จดหมายข่าว แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ป้ายไวเนล เว็บไซต์ เป็นต้น และใช้โอกาสของเวทีประชาคมของชุมชน หรือแม้กระทั่งกิจกรรมที่เคลื่อนไหวในแต่ละจังหวัดที่เกิดขึ้น ทางเครือข่ายจะมีการเข้าไปประชาสัมพันธ์ให้สังคมรับรู้ด้วย นอกจากนี้ยังมีการผลิตสื่อขึ้นมาด้วย เช่น วิทยุทัศน์นำเสนอสถานการณ์ สปอตรณรงค์ และการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ทั้งที่ทำผ่านเครือข่ายนักจัดรายการวิทยุ และเครือข่ายสื่อมวลชนท้องถิ่น โดยมีเนื้อหาทั้งที่เป็นกรรายงานสถานการณ์ การรายงานจราจร อุบัติเหตุ การรณรงค์งดเหล้า บุหรี่ และการขับขีปลดอดภัย การเผยแพร่พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรี่ การให้ความรู้ด้านการลด ละ เลิกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การอำนวยความสะดวกในเรื่องการจราจร นอกจากนี้ยังมีเวทีวิชาการหรือการจัดนิทรรศการเผยแพร่ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล้า บุหรี่ และอุบัติเหตุด้วย และมีกิจกรรมที่แตกต่างกันในบางพื้นที่ ซึ่งสามารถที่จะใช้เป็นทิศทางของการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้แก่พื้นที่อื่นๆได้ ดังนี้

3.1 การรณรงค์บุหรี่ ภาพรวมโดยทั่วไปพบว่า ภาครัฐปฏิบัติตามกฎหมาย คือ จัดให้สถานที่ราชการเป็นสถานที่ปลอดบุหรี่ โดยมีป้ายติดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็มีการจัดพื้นที่อื่นๆที่เป็นที่สูบบุหรี่ให้เฉพาะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปแล้วคนก็ยังคงสูบบุหรี่กันอยู่ เพียงแต่ไม่ได้สูบในสถานที่ราชการ แต่บางพื้นที่ เช่น สถานีขนส่ง ห้องน้ำ หรือสถานที่สาธารณะอื่นๆก็ยังพบคนสูบบุหรี่กันทั่วไป การดำเนินการรณรงค์และการทำงานตามแผนงานประชาสังคมสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป โดยมีแนวทางดังนี้

3.1.1 การรณรงค์เรื่องบุหรี่ในวันงดสูบบุหรี่โลก มีหน่วยงานที่ดำเนินการอยู่แล้ว ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล สถานศึกษา โดยเราเป็นคณะทำงานในการจัดงาน (Event) มีการสำรวจและติดป้ายสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ และห้ามดื่ม โดยเฉพาะในเขตเทศบาล แต่การทำงานในเชิงนโยบายยังไม่มี การขับเคลื่อนในปีต่อไปจึงต้องทำการเคลื่อนระดับนโยบาย

3.1.2 ในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีการคัดกรองคนที่มีสุขภาพเสี่ยง แล้วส่งข้อมูลไปยังสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) แล้วเอาข้อมูลไปพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ โดยผ่านกองทุนสุขภาพตำบล

3.1.3 การผลักดันให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เห็นความสำคัญและเชื่อมโยงเรื่องบุหรี่ยังเป็นประเด็นร่วมในระดับจังหวัด

3.1.4 ในกลุ่มมุสลิมนั้น ในเดือนรอมฎอน น่าจะมีการรณรงค์เรื่องเดือนรอมฎอนปลอดบุหรี่ยังโดยประสานความร่วมมือไปยังคณะกรรมการอิสลามจังหวัด

3.1.5 คนต้นแบบเลิกเหล้า-บุหรี่ยังไม่มีการทำขึ้น น่าจะมีการเริ่มต้นทำคนต้นแบบทั้งเหล้าและบุหรี่ยังในคนเดียวกัน ซึ่งอาจจะเริ่มต้นด้วยการทำข้อมูลไว้ก่อน ว่ามีความเป็นไปได้เพียงไร

3.2 **การรณรงค์ด้านอุบัติเหตุ มีวาระที่สำคัญสองวาระ** ได้แก่ ปีใหม่ 7 วันอันตราย และ สงกรานต์ 7 วันอันตราย โดยเริ่มด้วยการเสนอข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการทำงานรายวันในช่วง 7 วันอันตราย จากนั้นให้มีการนำข้อมูลมาเปิดเผยผ่านสื่อ ก่อนที่จะถึงช่วงเจ็ดวันอันตราย โดยถอดบทเรียนจากพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการฯ ตัวอย่างทั้งสองวาระมีลักษณะการทำงานในหลายลักษณะดังนี้

3.2.1 การทำงานร่วมกับปภ. ทหาร และตำรวจ โดยไปร่วมเปิดศูนย์ถนน เก็บข้อมูลและรณรงค์ตามทางหลวงร่วมกัน ฝ่ายสคส.ทำงานด้วยการสนับสนุนสื่อในลักษณะต่างๆ โดยผู้ประสานงานต้องประสานความเข้าใจก่อน และอาจจะมีการจัดทำวีดิทัศน์ด้วยก็ได้

3.2.2 ร่วมทำงานเป็นคณะกรรมการชุดใหญ่ซึ่งมีส่วนในการวางแผน และเป็นคณะกรรมการย่อย โดยมีส่วนร่วมในการเข้าไปตรวจ เฝ้าระวัง ประชาสัมพันธ์รณรงค์

3.2.3 เป็นวิทยากรให้กับสรรพสามิต และเชิญผู้ประกอบการมาร่วม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหล้าและอุบัติเหตุ

3.2.4 ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสาธารณะ โดยเริ่มสื่อสารก่อนที่จะถึงงาน ส่วนภาคประชาสังคมจะทำหน้าที่ส่งเสริม เช่น การสะท้อนข้อมูลเพื่อให้เห็นปรากฏการณ์เพื่อพัฒนาไปสู่นโยบายในการแก้ปัญหา

3.2.5 ทำงานร่วมกับปภ. ตัวแทนเยาวชน ทั้งการแจกสื่อรณรงค์ และการรณรงค์เรื่องหมวกกันน็อก

3.2.6 การใช้พื้นที่ต้นแบบก็มีความจำเป็นที่ทำให้เห็นตัวอย่างของการทำงานที่มีประสิทธิภาพว่าทำอะไรถึงไม่เกิดอุบัติเหตุ ซึ่งน่าจะให้ทุกจังหวัดได้เรียนรู้ร่วมกัน แล้วจึงขยายไปสู่งานใหม่หรือพื้นที่ใหม่ๆ

3.2.7 การรณรงค์สวมหมวกกันน็อก ซึ่งเป็นคำสั่งที่มีผลร้อยเปอร์เซ็นต์ จึงเป็นสิ่งที่ไม่ติดอยู่กับเวลาสามารถทำได้ทั้งที่เป็นพื้นที่เสมือนจริง เช่น พื้นที่เฝ้าระวังในเฟซบุ๊ก และพื้นที่ความเป็นจริง เช่น การติดสติ๊กเกอร์ที่หมวกเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึก

3.2.8 การเติมความรู้ เป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันว่าหมวกกันน็อกไม่ใช่ป้องกันอุบัติเหตุ แต่เป็นการป้องกันการสูญเสีย การนำข้อมูลไปสู่คณะกรรมการฯก็เป็นการเสริมแรงผลักดัน ในการทำให้นโยบายได้ผล

3.2.9 ถนนเสี่ยงและวินัยจราจร มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทาง แขวงการทาง ท้องถิ่น เป็นต้น โดยให้มีการทำในเรื่องการปลูกจิตสำนึกทั้งผู้ใช้รถใช้ถนน ผู้ประกอบการที่ย่อมมุ่งแต่ขายได้อย่างเดียว โดยไม่สนใจสวัสดิภาพของคนขับที่ ผู้ดูแลกฎหมายที่มีการตั้งด่าน บางกรณีอาจใช้วิธีขายหมวกกันน็อกและมีการรีดไถ ขณะเดียวกันสภาพถนนก็เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้หลายลักษณะ เช่น ป้ายเลอะเลือน ถนนเป็นหลุม ต้นไม้บดบังทัศนวิสัย ถนนขาด ไม่มีไฟส่องสว่างในจุดแยกจุดกลับ ขับรถย้อนศร ขับข้ามถนน ในทางเสี่ยง ปัญหาหรือปัจจัยเสี่ยงดังกล่าว ต้องร่วมกันไปหาวิธีการ และผลักดันให้คณะกรรมการฯ มีนโยบาย ที่ทำให้เกิดผลได้จริง เช่น ทาสีป้ายใหม่ ตัดต้นไม้ ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อเสนอให้เทศบาลหรือท้องถิ่นแก้ไข ปรับปรุง ที่ผ่านมามีพบว่ามาตรการหรือการทำงานมักไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ปัญหาและปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่อง

4) การออกตรวจเดือน และ เฝ้าระวัง

การออกตรวจเดือน เฝ้าระวัง เป็นมาตรการที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง โดยบทเรียนในแผนงานประชาสังคม สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเด็นอุบัติเหตุจราจร แอลกอฮอล์ และบุหรี่ มี 2 ลักษณะ คือ การตรวจเดือน เฝ้าระวัง ร้านค้าของแต่ละจังหวัดซึ่งไม่ติดกับเทศกาล และการตรวจเดือน เฝ้าระวัง ในเทศกาล งานบุญ ประเพณีต่างๆ ประจำปีทั้งเทศกาลระดับชาติเช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ งานลอยกระทง เป็นต้น

ส่วนของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้มีการจัดเวทีชี้แจงกฎหมายให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมาย และผู้ประกอบการ รวมทั้งการออกตรวจเดือน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจ โดยเฉพาะป้ายโฆษณา-กล่องไฟตามร้านอาหาร และสถานบันเทิง แต่ในบางพื้นที่ โดยเฉพาะป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ และป้ายไฟตามร้านอาหารต่างๆ มีการปรับปรุงที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งการทำงานของสาธารณสุขจังหวัดก็มีข้อจำกัด ที่ไม่สามารถกระทำได้ดีเต็มที่ และบ่อยครั้งถูกกำชับให้ลดความเข้มข้นในเรื่องความเข้มงวดกวดขันทางกฎหมายจากบทเรียนการทำงานในบางจังหวัด

นอกจากงานเทศกาลต่างๆ ที่จัดขึ้นในจังหวัด ยังมีการจัดคอนเสิร์ต การจัดกิจกรรมต่างๆ ตามร้านอาหาร สถานบันเทิง ที่มีการกระทำผิดกฎหมายมาตรา 30 ที่เป็นเกี่ยวข้องกับโปรโมชัน ลด แลก แจก แถม และการใช้สาวสวย มาเป็นเครื่องมือในการเรียกลูกค้าให้สนใจ และในมาตรา 32 ห้ามการโฆษณา ซึ่งพบว่าปรากฏตราสัญลักษณ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เต็มพื้นที่ภายในงาน การประสานงานไปทางสำนักงานสรรพสามิต จังหวัด ในการลงตรวจเดือน ทำให้สามารถบูรณาการกฎหมาย ซึ่งสามารถจัดการกับการดัดแปลงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นแบบซองสำเร็จ การทำไอศกรีมปั่น และการทำไอศกรีมแท่ง โดยมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม ในกรณีของจังหวัดพิษณุโลก

ในส่วนของอุบัติเหตุ การทำงานที่ไม่ติดกับเทศกาลมีกรณีศึกษาของจังหวัดสิงห์บุรี และราชบุรี มีการทำการสำรวจถนนที่ประสบอุบัติเหตุบ่อย ซึ่งนำไปสู่การแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไข ในขณะที่ในงานเทศกาลต่างๆ ทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด เมื่อประชาชนเดินทางการก็มักมีความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ

ดังนั้นการเฝ้าระวังอุบัติเหตุ จะทำให้มีข้อมูลในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการออกนโยบายเพื่อแก้ปัญหาในปีต่อไป

ในส่วนของบุรี การดำเนินงานในแผนงานประชาสังคมสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายประเด็นอุบัติเหตุจราจร แอลกอฮอล์ และบุรี มีการเฝ้าระวังการปฏิบัติตามกฎหมายควบคุมยาสูบโดย เน้นการเฝ้าระวังในเขตตัวเมือง ซึ่งมีผลทั้งในการได้ข้อมูลเพื่อการทำงานต่อ และเป็นทั้งกระบวนการเรียนรู้กฎหมายโดยการปฏิบัติ นอกจากนี้ กรณีงานกาชาดของจังหวัดขอนแก่นมีการเฝ้าระวังและบังคับใช้กฎหมายควบคุมยาสูบ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี ซึ่งงานกาชาดถือว่าเป็นงานที่น่าสนใจในการขยายผลเพื่อบูรณาการทั้งการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อุบัติเหตุ และ บุรี

5) การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ

การดำเนินงานแสวงหากลุ่มคน ชุมชน หรือเครือข่าย ที่มีแนวทางการขับเคลื่อนพื้นที่ของตนเองเพื่อการรณรงค์ลดเหล้า งดบุรี และลดอุบัติเหตุ นั้น มีทั้งการคัดเลือกระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และไม่เพียงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเท่านั้นที่เป็นผู้คัดเลือก แต่หน่วยงานอื่นๆ ก็มีการดำเนินงานในด้านนี้ด้วย เช่น โรงพยาบาล ซึ่งนอกจากจะประกาศเป็นสถานที่ปลอดบุรีแล้ว ยังมีการขับเคลื่อนแนวทางไปสู่ชุมชน โดยคัดเลือกตำบลนำร่อง ซึ่งมีการวางแผนงานและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ร่วมกันของชุมชน เพื่อนำไปเผยแพร่ตามแหล่งที่สำคัญของหมู่บ้าน เช่น ศาลาวัด ศาลาประชาคม ที่อ่านหนังสือชุมชน ตามป้ายประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน เป็นต้น โดยในแต่ละพื้นที่จะดำเนินกิจกรรมแบบบูรณาการเหล้า บุรี อุบัติเหตุ โดยการสร้างภาคีเครือข่ายร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำต่างๆ และมีกิจกรรมเฝ้าระวังการกระทำผิดกฎหมายพรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พรบ.บุรี พรบ.จราจร และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดทีมเฝ้าระวังในงานเทศกาลสำคัญ และสถานที่จุดเสี่ยง

นอกจากพื้นที่ต้นแบบดังกล่าวแล้ว ยังมีการค้นหาบุคคลต้นแบบ หน่วยงานต้นแบบ และงานประเพณีต้นแบบด้วย เช่น บุคคลต้นแบบด้านสุขภาพ ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ ไม่สูบบุรี และทำงานส่งเสริมสุขภาพที่ดี โดยมีกระบวนการคัดเลือกจากชมรมอสม.แต่ละตำบล ร่วมกับหมออนามัย

สำหรับหน่วยงานต้นแบบนี้มีหลายประเภท เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน วัด แต่ละประเภทก็มีหลายแห่ง ส่วนงานประเพณีต้นแบบ ได้แก่ งานแต่งงานต้นแบบปลอดเหล้าที่เป็นตัวอย่างสำหรับคนที่จัดงานบุญต่อไป โดยเจ้าภาพเชิญชวนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เข้าร่วมงานลด ละ เลิก แอลกอฮอล์ที่มีผลกระทบ ซึ่งเป็นสาเหตุของปัญหาทางสังคม ก่อให้เกิดอุบัติเหตุจราจร และก่อให้เกิดความรุนแรงต่อครอบครัว และบุคคลอื่นๆ

พื้นที่ต้นแบบซึ่งมีการบูรณาการ ทั้ง การทำงานเพื่อควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อุบัติเหตุ และบุรี จะเป็นรูปธรรมของการทำงานที่สร้างบทเรียนการทำงาน เพื่อขยายเครือข่าย และมีส่วนสำคัญต่อการผลักดันนโยบาย พื้นที่ต้นแบบจึงมีสำคัญในการทำงานเพื่อขยายผล

โดยสรุป การพัฒนากระบวนการประสานงานการบังคับใช้กฎหมายด้านอุบัติเหตุ แอลกอฮอล์

และบุรี ในระดับจังหวัด โดยใช้กลไกประชาคมงดเหล้าเป็นแกนกลาง การผลักดันนโยบายสาธารณะระดับจังหวัด การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ การออกตรวจเตือน และเฝ้าระวัง การพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ จึงเป็นเหมือนกลยุทธ์สำคัญในการทำงานเพื่อขยายผลในการทำงานต่อไป

6) การรักษาความสัมพันธ์ต่อยอดงานให้ต่อเนื่อง (ขาลง)

เนื่องจากโครงการมีระยะเวลาสิ้นสุด แต่การแก้ไขปัญหาไม่ได้หยุดไปด้วย ดังนั้น ประชาคมงดเหล้าในฐานะที่เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวจึงต้องรักษาต้นทุนความสัมพันธ์ ในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของจังหวัดทั้ง 3 เรื่อง โดยยึดหลักการสนับสนุนให้ภาครัฐปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ เน้นการทำงานด้านข้อมูล การสะท้อนปัญหาจากประชาชน การพัฒนาต้นแบบ และการทำงานกับสื่อมวลชน

Mapping แผนการเชื่อมภาคีในจังหวัด

=====

ลำดับ	หน่วยงาน	เหล้า	บุรี	อุบัติเหตุ
1	ผู้ว่าฯ/สำนักงานจังหวัด	ล	-	อ
2	สสจ./เลขา/อำเภอ/ตำบล/อสม./โรงพยาบาล	ล	บ	อ
3	สคร.เขต	ล	บ	-
4	สรรพสามิตพื้นที่	ล	บ	-
5	ตำรวจภูธรจังหวัด/อำเภอ/เมือง/จราจร/ท่องเที่ยว/กองปราบ	ล	บ	อ
6	ท้องถิ่น/อบจ./อบท./อบต.	ล	บ	อ
7	ปกครองอำเภอ/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	ล	บ	อ
8	พื้นที่การศึกษาเขต/วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย	ล	บ	อ
9	พัฒนาสังคมและมนุษย์	ล	บ	อ
10	สำนักพุทธ/คณะสงฆ์จังหวัด/อำเภอ/ตำบล/ชุมชน	ล	บ	-
11	บำบัดฟื้นฟู	ล	บ	-
12	ป้องกันและบรรเทาจังหวัด/อบจ./อบท./อบต./ศปภ.	ล	-	อ
13	ขนส่งจังหวัด	ล	บ	อ
14	อุทยานป่าไม้	ล	บ	อ
15	วัฒนธรรมจังหวัด	ล	บ	-
16	ท่องเที่ยว	ล	บ	อ
17	สมาคมผู้ประกอบการ/ร้านค้า/โรงแรม	ล	บ	-
18	สื่อมวลชน/ประชาสัมพันธ์จังหวัด	ล	บ	อ

19	บริษัทเอกชนเช่นบริษัทกลาง	ล	-	อ
20	เยาวชน/เครือข่ายเยาวชน/เครือข่ายมูลนิธิเมาไม่ซั๊บ เครือข่ายดนตรีสร้างสุข/สืบสานวัฒนธรรม	ล	บ	อ
21	Ems	ล	-	อ
22	สวจร.	ล	-	อ
23	คุมประพฤติ	ล	-	อ
24	ทางหลวงชนบท	-	-	อ
25	Cctvเทศบาล	-	-	อ
26	วัฒนธรรมจังหวัด			

4.ประเมินศักยภาพจังหวัดรายภูมิภาค

จากการดำเนินงานมาในปี 2553 ทุกจังหวัด เมื่อมีการประเมินผลงานโดยรวมแล้ว สามารถจัดแบ่งความเข้มแข็งเป็น 3 กลุ่ม โดยส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มจังหวัดที่สามารถดำเนินการได้ตามเงื่อนไขสภาพแวดล้อม แต่มีจำนวน 27 จังหวัดที่มีความก้าวหน้า มีการทำงานเครือข่ายกว้างขวาง เกิดผลงานที่น่าพอใจ และมีอีก 11 จังหวัดที่มีอุปสรรคในด้านผู้ประสานงานเครือข่ายฯ ในจังหวัด ที่จะต้องพัฒนาศักยภาพ หรือ ต้องเพิ่มคนมีใจอยากทำงานให้เพิ่มมากขึ้น ดังรายละเอียดดังนี้

เกณฑ์การจัดลำดับศักยภาพจังหวัด 4 ข้อ

- 1) มีแกนขับเคลื่อนที่รู้ตัวตน และจำนวนสมาชิกหลากหลาย
- 2) มีประเด็นนโยบายสาธารณะ มีพื้นที่ต้นแบบ และอาจมีโอกาสเชิงนโยบายของจังหวัดชัดเจน และมีข้อมูลสนับสนุน
- 3) เห็นโอกาสในการพัฒนาภาคีแนวร่วม
- 4) ความพร้อมในเชิงการจัดการ

ภาค	กลุ่มที่ต้องสนับสนุนเป็นพิเศษ	กลุ่มที่มีกิจกรรมได้ดีพอสมควร	กลุ่มที่มีการขับเคลื่อนได้เข้มข้น
เหนือบน	เชียงราย	พะเยา / แพร่/ แม่ฮ่องสอน (ปาย) /ลำปาง	เชียงใหม่/น่าน/ลำพูน
เหนือล่าง	-	เพชรบูรณ์/นครสวรรค์/อุทัยธานี/กำแพงเพชร/พิจิตร	พิษณุโลก/สุโขทัย/ตาก/อุตรดิตถ์
อีสานบน	กาฬสินธุ์ / บึงกาฬ / หนองบัวลำภู	ชัยภูมิ/อุดรธานี/หนองคาย/นครพนม/มุกดาหาร	ขอนแก่น/เลย/ มหาสารคาม/ สกลนคร
อีสานล่าง	บุรีรัมย์	ยโสธร/ศรีสะเกษ/นครราชสีมา	สุรินทร์/ร้อยเอ็ด/อุบลฯ/

			อำนาจฯ
กลาง	ชัยนาท/นนทบุรี	สระบุรี/ลพบุรี/ปทุมธานี/อยุธยา	สิงห์บุรี/อ่างทอง
ตะวันออก	ปราจีนบุรี	สระแก้ว/ชลบุรี/สมุทรปราการ/จันทบุรี	นครนายก/ตราด/ ระยอง/ฉะเชิงเทรา
ตะวันตก	สมุทรสงคราม	สมุทรสาคร/กาญจนบุรี/ราชบุรี/ประจวบฯ/ นครปฐม	สุพรรณบุรี/เพชรบุรี
ใต้	ระนอง/พังงา	ภูเก็ต/สุราษฎร์ธานี/กระบี่/ปัตตานี/พัทลุง/สตูล/ สงขลา/ยะลา	นครศรีฯ/ชุมพร/ตรัง นราธิวาส

5.หลักการทำงาน

หลักการทำงานที่มีมาก่อน

- 5.1 การสร้างฐานการทำงานระยะยาว เริ่มมาตั้งแต่ปี 49 และครอบคลุมทั่วประเทศตั้งแต่ปี 53 -54 เพราะต้องต่อสู้กับค่านิยมที่สังคมสร้างขึ้น และถูกตอกย้ำโดยธุรกิจแอลกอฮอล์มานาน
- 5.2 การดำเนินงานต้องคำนึงถึงสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการรณรงค์ มีความยืดหยุ่น แสวงหาโอกาส ไม่ยึดติดกับกรอบกิจกรรมที่ออกแบบไว้ แต่ต้องพร้อมปรับเปลี่ยนทุกสถานการณ์
- 5.3 งบประมาณของประชาคมงดเหล้าจังหวัด จะเป็นการหล່อ่ส่นการทำงาน เพื่อค้นหาความร่วมมือ สร้างต้นทุนพื้นที่ต้นแบบ พัฒนาศักยภาพในพื้นที่ เพื่อให้เกิดต้นทุนระยะยาว
- 5.4 จุดเน้นของงาน คือ การสร้างค่านิยมใหม่ในรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญประเพณี , การเฝ้าระวังการทำผิดกฎหมาย การยกระดับให้เป็นนโยบายสาธารณะ การพัฒนาด้านแบบ และที่สำคัญ คือ การขยายสมาชิกเครือข่าย รวบรวมผู้คนที่ม่ใจ ด้วยอุดมการณ์เดียวกัน

หลักการทำงานที่เน้นในปี 55

- 5.5 การบูรณาการเหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ จะไม่จำกัดจังหวัดเหมือนปี 2553 กำหนด 8 จังหวัด ปี 2554 กำหนด 24 จังหวัด แต่จะให้ทุกจังหวัดดำเนินการโดยแสวงหาโอกาสในการรณรงค์ร่วม 3 ประเด็น ทั้งนี้ เนื่องจากทุกจังหวัดถูกกำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบจังหวัด เป็นคณะกรรมการร่วมไปแล้ว อย่างไรก็ตาม จะมีการวัดผลการทำงานบูรณาการโดยใช้จังหวัดเดิม 24 จังหวัดเป็นหลัก
- 5.6 การถอดบทเรียนการทำงานในระดับภาคต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการทำงานในจังหวัดที่ทำมาก้าวหน้า และช่วยพัฒนาจังหวัดที่ยังดำเนินการได้ช้าให้เร็วยิ่งขึ้น

ตัวอย่างมิติการเฝ้าระวังการทำผิด

1. เฝ้าระวังการขายในวันห้ามขายวันพระใหญ่ อาสาพิฆูชา และ วันเข้าพรรษา
2. เฝ้าระวังในงานกาชาด เพื่อติดตามผลจากปี 53

3. การเฝ้าระวังในงานบุญประเพณีในระดับท้องถิ่น
4. การเฝ้าระวังในงานเทศกาลดนตรี กีฬา ที่ธุรกิจแอลกอฮอล์สนับสนุน
5. เฝ้าระวังการทำผิดกฎหมายในสถานที่ห้ามดื่ม ห้ามขาย คือ วัด / โรงเรียน มหาวิทยาลัย / สวนสาธารณะ / ปั้มน้ำมัน / หอพัก
6. เฝ้าระวังในการโฆษณาในป้ายกลางแจ้งต่างๆ โดยเฉพาะบางจังหวัดที่ยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนเลย
7. การเน้นการเฝ้าระวังในประเด็นใดโดยการทำพร้อมกันทั้งประเทศ จะมีการประเมินสถานการณ์ในแต่ละจังหวัด

ตัวอย่างมิติด้านการผลักดันนโยบาย

1. กระตุ้นให้คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีนโยบายในการบังคับใช้กฎหมาย มีแผนการออกตรวจ และรายงานผลจับกุม
2. กระตุ้นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศนโยบายด้านรณรงค์สร้างค่านิยมไม่ดื่มในงานบุญ ประเพณี เทศกาล

6. วัตถุประสงค์

- 6.1 เพื่อให้ประชาคมงดเหล้าจังหวัดได้ดำเนินการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บุหรี่ และลดอุบัติเหตุ โดยมีแนวทางดำเนินงาน เป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางที่เป็นแนวทางการร่วมมือ และแนวทางที่ขึ้นอยู่กับโอกาสในจังหวัด

แนวทางที่เป็นความร่วมมือทุกจังหวัด

- 1) ประสานความร่วมมือหน่วยงาน และคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์และบุหรี่ รวมทั้งคณะกรรมการลดอุบัติเหตุจังหวัด เพื่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ และจังหวัดที่มีนโยบายสาธารณะอยู่แล้วจะมีการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติให้เป็นจริงในพื้นที่
- 2) สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย การเฝ้าระวังการทำผิดกฎหมาย และการขยายผลการรู้เท่าทันกลยุทธ์การตลาด (เหล้า บุหรี่)
- 3) การรณรงค์สร้างทัศนคติค่านิยมในเทศกาล ได้แก่ รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญปลอดเหล้า และงานสวดมนต์ข้ามปี (เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ)
- 4) พัฒนาต้นแบบ ได้แก่ พื้นที่ต้นแบบ คนต้นแบบ งานเทศกาลต้นแบบ และนวัตกรรม (เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ)

แนวทางที่ขึ้นอยู่กับโอกาสในจังหวัด

- 5) พัฒนาศักยภาพตามความต้องการของเครือข่าย เช่น ศักยภาพการรณรงค์ ศักยภาพการทำข้อมูล ศักยภาพการเป็นผู้นำ ฯลฯ
- 6) มีช่องทาง การประชาสัมพันธ์ และทำการสื่อสารสาธารณะเรื่องต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

- 7) มีการพัฒนาความรู้ และใช้ความรู้ในการขยายผล
- 6.2 เพื่อยกระดับโดยการเรียนรู้ การพัฒนานวัตกรรมการรณรงค์ให้กับประชาคมงดเหล่าจังหวัดโดยกระบวนการถอดบทเรียนหลังการดำเนินงาน
- 6.3 เพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านกฎหมาย งานบุญประเพณี และอื่นๆ ในลักษณะความร่วมมือหลายจังหวัด
- 6.4 เพื่อติดตามหนุนเสริม ช่วยเหลืออุปสรรคต่างๆ การทำงานของประชาคมงดเหล่าจังหวัด

7. แนวทางดำเนินการ

7.1 **ประเด็นร่วมระดับประเทศ** มีวาระร่วมประเด็นกฎหมาย ซึ่งทุกจังหวัดจะดำเนินใฝ่ระวางกฎหมายพร้อมกันและจัดทำข้อมูลเพื่อสรุปเป็นภาพรวมของประเทศ มีประเด็นร่วม ดังนี้ ได้แก่

1. ประสานงาน และผลักดันการทำงานของคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังจังหวัด
2. ใฝ่ระวางงานกาชาดของจังหวัด โดยจัดทำข้อมูลงานที่จัดโดยปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งานที่ไม่ปลอด และมีการรับสปอนเซอร์จากธุรกิจแอลกอฮอล์
3. ใฝ่ระวางสถานที่ห้ามดื่ม และห้ามขาย ในเขตเทศบาลเมือง โดยการจัดทำสถิติจำนวนร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ราชการ โรงเรียน ศาสนสถาน สวนสาธารณะ หอพัก และดำเนินการ

7.2 แนวทางระดับจังหวัด

แนวทางที่เป็นวาระร่วมทุกจังหวัด

- 1) ประสานความร่วมมือหน่วยงาน และคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์และบุหรี่ยังจังหวัด รวมทั้งคณะกรรมการลดอุบัติเหตุจังหวัด เพื่อการผลักดันนโยบายสาธารณะ และจังหวัดที่มีนโยบายสาธารณะอยู่แล้วจะมีการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติให้เป็นจริงในพื้นที่
- 2) สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย การใฝ่ระวางการทำผิดกฎหมาย และการขยายผลความรู้เท่าทันกลยุทธ์การตลาด (เหล้า บุหรี่)
- 3) การรณรงค์สร้างทัศนคติค่านิยมในเทศกาล ได้แก่ รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญปลอดเหล้า และงานสวดมนต์ข้ามปี (เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ)
- 4) พัฒนาต้นแบบ ได้แก่ พื้นที่ต้นแบบ คนต้นแบบ งานเทศกาลต้นแบบ และนวัตกรรม(เหล้า บุหรี่ อุบัติเหตุ)

แนวทางที่ขึ้นอยู่โอกาสในจังหวัด

- 5) พัฒนาศักยภาพตามความต้องการของเครือข่าย เช่น ศักยภาพการรณรงค์ ศักยภาพการทำข้อมูล ศักยภาพการเป็นผู้นำ ฯลฯ
- 6) มีช่องทางกรรการประชาสัมพันธ์ และทำการสื่อสารสาธารณะเรื่องต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
- 7) มีการพัฒนาความรู้ และใช้ความรู้ในการขยายผล

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 8.1 ประเด็นร่วมในระดับประเทศ 3 เรื่อง คือ การร่วมกับคณะกรรมการควบคุมฯจังหวัด การเฝ้าระวังงานกาชาด และ ปัญหาการดื่ม การขายในเขตห้าม เฉพาะในเขตเทศบาลเมือง ได้รับการแก้ไข มีสถิติตัวเลขติดตาม และสรุปผลในรายปี
- 8.2 แต่ละจังหวัดได้ดำเนินการตามวาระร่วม 4 ข้อ ได้แก่ การผลักดันนโยบายสาธารณะจังหวัด การสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย การรณรงค์สร้างค่านิยมงานบุญ สวดมนต์ข้ามปี และการพัฒนาต้นแบบ
- 8.3 จังหวัดที่มีการขับเคลื่อนในการพัฒนาศักยภาพ การมีช่องทางการสื่อสาร และ การพัฒนาข้อมูลความรู้ เป็นกิจกรรมเสริมการทำงาน

9. ตัวชี้วัด

ด้านการกฎหมาย

- 9.1 ร่วมประชุมและเสนอผลงานต่อคณะกรรมการควบคุมจังหวัด อย่างน้อย 50 จังหวัด
- 9.2 งานกาชาดปลอดเหล้า อย่างน้อย 70 จังหวัด
- 9.3 เขตห้ามดื่มห้ามขาย (เหล้าบุนหรี)ตามกฎหมายในเขตเทศบาลเมือง มีป้ายประชาสัมพันธ์ชัดเจน 70 จังหวัด
- 9.4 มีนโยบายสาธารณะเรื่องบังคับใช้กฎหมาย จำนวน 30 จังหวัด
- 9.5 การแจ้งเบาะแสการทำผิดกฎหมายส่งไปยังสำนักงานควบคุมแอลกอฮอล์/บุนหรี (ตามสถานการณ์)

ด้านงานเข้าพรรษา และงานบุญ งานเทศกาล

- 9.6 นโยบายสาธารณะเรื่องงดเหล้าเข้าพรรษา จำนวน 50 จังหวัด
- 9.7 นโยบายสาธารณะเรื่องงานบุญประเพณีปลอดเหล้า จำนวน 30 จังหวัด
- 9.8 นโยบายสาธารณะเรื่องงานสวดมนต์ข้ามปี จำนวน 20 จังหวัด

ด้านต้นแบบ

- 9.9 งานเทศกาลประเพณีต้นแบบแห่งใหม่ในปีี้ จำนวน 10 งาน (เหล้า บุนหรี อุบัติเหตุ)
- 9.10 พื้นที่ชุมชนต้นแบบแห่งใหม่ในปีี้ จำนวน 10 ชุมชน (เหล้า บุนหรี อุบัติเหตุ)
- 9.11 คนต้นแบบคนใหม่ในปีี้ จำนวน 100 คน (เหล้า บุนหรี อุบัติเหตุ)
  - 9.11.1 คนต้นแบบด้านเลิกเหล้า และเป็นนักรณรงค์(ซึ่งรวมรณรงค์ลดอุบัติเหตุ ลดบุนหรี) จำนวน 90 ท่าน
  - 9.11.2 คนต้นแบบด้านการเลิกบุนหรีในกลุ่มผู้นำศาสนาของภาคใต้ (เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการสูบบุนหรีสูง) อย่างน้อย 10 ท่าน